

57. SREČANJE
MLADIH RAZISKOVALCEV SLOVENIJE 2023

GERMANIZMI NA OBMOČJU KOZJAKA
IN KAMNICE Z OKOLICO

Raziskovalno področje: SLOVENSKI JEZIK ALI KNJIŽEVNOST

Raziskovalna naloga

Avtorica: Blažka Gorenšek

Mentorica: Barbara Matičič Pipuš

Šola: Osnovna šola Kamnica, Vrbanska cesta 93, 2351 Kamnica

Maribor, 2023

KAZALO VSEBINE

1	UVOD	7
1.1	Namen in cilj	7
1.2	Hipoteze	7
1.3	Metodologija dela	7
2	TEORETIČNI DEL	8
2.1	Slovenski jezik.....	8
2.1.1	Zgodovina slovenskega jezika.....	8
2.1.2	Slovenci v Avstriji.....	10
2.2	Nemški jezik.....	11
2.3	Dialekti - narečja	11
2.3.1	Nastanek narečij	12
2.4	Kaj so germanizmi?.....	13
2.5	Zgodovina jezika.....	13
2.6	Mariborski pogovorni jezik	14
3	DRUŽBENA ODGOVORNOST.....	15
4	RAZISKOVALNI DEL	16
4.1	Hipoteze	16
4.2	Vzorec	16
4.3	Metodologija	16
5	ANALIZA ANKET IN REZULTATI	17
6	INTERVJU.....	23
6.1	Intervju z učenci	23
6.2	Intervju s prof. dr. Alja Lipavac Oštir, Oddelek za germanistiko, Filozofska fakulteta, Univerza v Mariboru.....	24
7	RAZPRAVA.....	27
7.1	Hipoteza 1.....	27
7.2	Hipoteza 2.....	28
7.3	Hipoteza 3.....	28
7.4	Hipoteza 4.....	28
7.5	Hipoteza 5.....	28
8	ZAKLJUČEK	29
9	VIRI IN LITERATURA.....	30
10	PRILOGE	31
10.1	Anketni vprašalnik	31

KAZALO GRAFOV

Graf 1: spol.....	17
Graf 2: Starostne skupine	17
Graf 3: Kraj bivanja.....	18
Graf 4: Tabela germanizmov 1.....	18
Graf 5: Tabela germanizmov 2.....	19
Graf 6: Tabela germanizmov 3.....	20
Graf 7: Tabela germanizmov 4.....	21
Graf 8: Tabela germanizmov 5.....	21
Graf 9: Starosti 7–15 za »tabelo germanizmov 3«.....	27
Graf 10: Starosti od 50 do 70 let za »tabelo germanizmov 3«.....	27

POVZETEK

Ljudje velikokrat uporabljamo besede iz navade in se ne zavedamo njihovega pomena. Največkrat jih uporabljamo v družinskem krogu, med prijatelji, znanci. Večkrat se pogovarjamo kar »po domače« in pomena teh besed v slovenskem knjižnem zbornem jeziku v večini sploh ne poznamo. Prihajam iz okolice Maribora, zato poleg besed, prevzetih iz angleščine, uporabljamo tudi besede, prevzete iz nemščine. Tem besedam pravimo germanizmi.

Kaj so germanizmi? Germanizem je iz nemščine prevzeta jezikovna prvina in ga ljudje vsakodnevno uporabljamo v pogovornem jeziku. Nemčija je imela na naš narod velik vpliv, zato se je v našem prostoru ohranilo veliko germanizmov. Za nekatere sploh ne vemo ustreznega prevoda oziroma se po njem ne vprašamo. Germanizmi so izraziti predvsem v narečjih.

V svoji raziskovalni nalogi želim boljše raziskati pravi pomen besed iz narečij. Za pridobitev rezultatov sem uporabila ankete in intervju. Raziskujem tudi, ali ljudje vedo pomen besed (torej germanizmov) v posameznih narečjih. V raziskovalni nalogi želim ljudem, ki rešujejo ankete, približati poznavanje nemškega jezika in jih spodbujati za učenje nemškega jezika, saj živimo blizu avstrijske meje. Pomembno pa je tudi, da se zavedamo pomena besede v slovenskem jeziku, ki ga vedno manj uporabljamo.

Ključne besede: germanizmi, prevzete besede, narečja, slovenski jezik

ABSTRACT

People often use words out of habit and without realising what they mean. They are most often used in the family circle, among friends and acquaintances. We often speak in the "vernacular" and most of us do not even know the meaning of these words in the Slovene language. I am live in the vicinity of Maribor, so as well as words taken from English, we also use words taken from German. These words are called Germanisms.

What are Germanisms? Germanism is a loanword taken from German and used by people in everyday colloquial speech. Germany has had a profound influence on our nation, which is why many Germanisms have survived in our region. For some, we don not even know or ask for the correct translation. Germanisms are especially pronounced in dialects.

In my research, I want to better explore the correct meaning of dialect words. I used surveys and interviews to obtain the results. I am also researching whether people know the meaning of words (i. e. Germanisms) in a particular.

Key words: Germanisms, loanwords, dialects, Slovene language

ZAHVALA

Iskreno se zahvaljujem mentorici, ki mi je pomagala, me spodbujala in v raziskovalno nalogo vložila veliko časa. Rada bi se zahvalila tudi koordinatorki za raziskovalno nalogo, ki nam je vsem raziskovalcem in raziskovalkam na šoli dala pobudo za raziskovalno nalogo ter nam pomagala.

Rada bi se zahvalila tudi staršem in vsem sorodnikom, ki so mi pomagali in me spodbujali za pisanje raziskovalne naloge, posebej pa dedku, ki mi je veliko pomagal pri izboru germanizmov.

Zahvaljujem se tudi vsem, ki so sodelovali v anketi ali so bili na kakršen koli način vpleteni v raziskovalno nalogo.

1 UVOD

1.1 Namen in cilj

Živim blizu avstrijske meje in doma se pogovarjamo v pogovornem jeziku. Med pogovorom opažam besede, ki prvotno niso iz slovenščine. Začela sem se spraševati po njihovem pomenu, saj nisem poznala ustrezne slovenske besede. Odločila sem se, da bom domačim, sorodnikom, prijateljem in drugim podrobneje predstavila besede, prevzete iz nemščine, tako imenovane germanizme.

V svoji raziskovalni nalogi želim bolje raziskati pravičen pomen besed iz narečij. Za pridobitev rezultatov bom uporabila ankete in intervju. Želim raziskati tudi, ali ljudje poznajo pomen besed, torej germanizmov, v posameznih narečjih.

V raziskovalni nalogi želim ljudem, ki bodo reševali anketo, približati tudi poznavanje nemškega jezika in jih spodbuditi za njegovo učenje, saj živimo blizu avstrijske meje. Pomembno pa je tudi, da se že, ko besedo izgovorimo, zavedamo, kaj beseda pomeni v »našem« slovenskem jeziku, ki ga vedno manj uporabljamo.

1.2 Hipoteze

HIPOTEZA 1: Osnovnošolci uporabljajo manj germanizmov kot starejši, stari od 50 do 70 let.

HIPOTEZA 2: Večine germanizmov ljudje ne poznajo.

HIPOTEZA 3: Učenci, osnovnošolci, poznajo nemško popačenko, vendar ne poznajo slovenske knjižne besede.

HIPOTEZA 4: Ljudje v splošnem pogovornem jeziku uporabljajo veliko germanizmov.

HIPOTEZA 5: Do germanizmov je prišlo zaradi tesnih stikov z obema jezikoma.

1.3 Metodologija dela

Raziskava je temeljila na proučevanju internetnih virov in člankov o nemških popačenkah – germanizmih. Uporabila sem tudi nekaj pisnih virov, za potrditev ali zavrnitev hipotez pa sem uporabila anketo in intervju. Anketiranje in obdelavo podatkov sem izvedla s pomočjo spletnega sistema 1ka.

2 TEORETIČNI DEL

2.1 Slovenski jezik

Slovenščina je državni in uradni jezik Republike Slovenije. Slovenska abeceda ima 25 črk, s katerimi se zapisuje 29 glasov. Slovenščina ima šest sklonov z osmimi sklanjatvami in tremi slovničnimi spoli.

»Slovenščina je eden od južnoslovanskih jezikov – je torej indoevropski jezik, kar pomeni, da je “sorodnica” italijanščine, nemščine, hrvaščine, večine drugih evropskih jezikov. Danes govori slovensko pribl. 2.500.000 govorcev.

Slovenščina je uradni jezik Republike Slovenije in eden od uradnih jezikov EU. Avtohtone skupnosti, ki se identificirajo s slovenskim jezikom, živijo tudi zunaj meja Republike Slovenije – v Italiji, Avstriji, na Hrvaškem in na Madžarskem« (<https://www.smejse.it/slovenscina/>).

Slovenski jezik ima veliko narečij – po ocenah strokovnjakov naj bi v Sloveniji bilo kar 50 različnih narečij, ki jih lahko razdelimo v 7 narečnih skupin. Zaradi različnih narečij se lahko zgodi, da se prebivalci istih ali sosednjih vasi težko razumejo, če govorijo v »strogem« narečju. Vendar pa slovenščine ne govorimo samo v Sloveniji, ampak je razširjena tudi zunaj meja Republike Slovenije. V t. i. zamejstvu (na območjih poselitve avtohtonih slovenskih manjšin v Italiji, Avstriji, na Hrvaškem in na Madžarskem) je slovenščina manjšinski jezik z različno urejenim statusom.

2.1.1 Zgodovina slovenskega jezika

Predniki današnjih Slovencev so v drugi polovici 6. stoletja naselili današnje slovensko jezikovno ozemlje, alpski svet čez Dravo vse do Donave na severu in na vzhodu do Panonije. Ob naselitvi so verjetno še govorili praslovanski jezik, ki je skupni prednik vseh slovanskih jezikov.

Do 9. stoletja se je jezik že toliko spremenil, da lahko govorimo o zgodnji slovenščini. Najstarejša ohranjena zapisana besedila v zgodnji slovenščini so Brižinski spomeniki. Napisani naj bi bili med letoma 972 in 1039. Zapisani so v latinici, ki se je uporabljala v stoletjih po Karlu Velikem in se imenuje karolinška minuskula. Nastali naj bi na Koroškem blizu Vrbskega jezera. Našli so jih v bavarskem mestu Freising (slov. Brižinje). Uporabljal naj bi jih freisinški škof Abraham.

Skupno gre za tri besedila, ki so po vsebini bogoslužne narave: 1. in 3. spomenik sta obrazca za splošno spoved, 2. spomenik pa je pridiga o grehu in pokori. Analiza jezika Brižinskih

spomenikov kaže, da slovenščina v 10. stoletju še ni bila razcepljena na narečja in da v njej še ni bilo mogoče najti prevzetih besed.

Iz 14. in 15. stoletja so se ohranili trije pomembni rokopisni spomeniki: Celovski rokopis, Stiški rokopis in Starogorski rokopis. Vsi trije vsebujejo narečne besede, kar pomeni, da se je slovenščina v tem času že počasi delila na narečja. Celovski ali Rateški rokopis, ki vsebuje npr. molitev očenaš in zgodnejšo obliko molitve Zdravamarija, kaže značilnosti gorenjskega narečja.

Stiški rokopis, ki je nastal v cistercijskem samostanu v Stični na Dolenjskem, kaže nekatere dolenjske prvine jezika.

Starogorski rokopis (nastal na Stari gori nad Čedadom v Italiji) vsebuje iste molitve kot Celovski rokopis. V njem prevladujejo gorenjske jezikovne značilnosti z notranjsko-kraškimi in nekaterimi beneškimi besedami.

16. stoletje, ko se je širila protestantska vera, je za razvoj slovenskega knjižnega jezika izjemno pomembno. Leta 1550 je Primož Trubar, po poklicu duhovnik, izdal prvi slovenski knjigi tiskani v gotici, Abecednik in Katekizem. Trubar je tako zaslužen za začetek slovenskega knjižnega jezika. Ker je bila slovenščina v tistem času narečno že razcepljena in ker si je Trubar želel, da bi njegova dela brali prav vsi Slovenci, je oblikoval knjižni jezik. Za osnovo je vzel ljubljanski govor izobražencev in mu dodal nekatere prvine svojega domačega dolenjskega narečja. Čeprav je bil Trubarjev jezik še vedno nekoliko drugačen od jezika, ki ga govorimo in pišemo danes, je vseeno pustil pomembne sledi. Še danes npr. v nekaterih besedah pišemo *l*, čeprav ga ne izgovarjamo (npr. Videl sem volka.).

Črko *l* v teh besedah zapisujemo prav zaradi Trubarja, ki je glas *l* še izgovarjal. Sebastijan Krelj je leta 1566 izdal Otročjo biblijo, v katero je prenesel pravopisne in jezikoslovne reforme Trubarjevega pisanja.

Leta 1584 je Jurij Dalmatin, protestantski duhovnik, v slovenski knjižni jezik prevedel Biblijo. Slovenci smo kot 12. v Evropi dobili prevod Svetega pisma.

Leta 1584 pa je izšla tudi prva slovnica slovenskega jezika Zimske urice. V latinščini jo je napisal Adam Bohorič, ravnatelj ljubljanske srednje šole. V slovnici so bila določena tudi pravila za pisavo bohoričico, ki se je uporabljala vse do sredine 19. stoletja, ko jo je nadomestila pisava gajica.

V 17. in 18. stoletju je tiskanje knjig skoraj popolnoma zamrlo. Vzrokov je več, eden izmed pglavitnih pa je zagotovo zatrtje protestantizma.

Od sredine 18. do sredine 19. stoletja so se uveljavljale pokrajinske različice knjižnega jezika.

To pomeni, da ni bilo le enega knjižnega jezika tako kot je danes, pač pa kar trije: kranjski, koroški in štajerski. Vzrok razcepljenosti knjižnega jezika je bila predvsem upravna razdeljenost slovenskih dežel v okviru habsburške monarhije na tri večje pokrajine: Kranjsko, Koroško in Štajersko. Popolnoma samosvoje se je razvijal prekmurski knjižni jezik, saj je bilo Prekmurje del ogrskega cesarstva.

Leta 1808 oz. 1809 smo Slovenci dobili prvo znanstveno slovnico. V nemščini jo je napisal jezikoslovec Jernej Kopitar. Prvo slovnico slovenskega jezika, napisano v slovenščini, je leta 1811 izdal Valentin Vodnik. Med letoma 1797 in 1800 je izdajal tudi prvi časopis v slovenskem jeziku. Imenoval se je *Lublanske novice*. Poleg tega je Vodnik med prvimi objavljaj pesmi v slovenskem jeziku.

V 19. stoletju se je knjižna slovenščina poenotila. Uvajala se je v šole in urade, kar je posledica političnih zahtev Slovencev v programu *Zedinjena Slovenija* iz leta 1848. Da bi bil knjižni jezik poenoten in da bi ga lahko razumeli vsi, je bilo treba ustrezno uskladiti pisavo, obliko besed in izreko.

Eno prvih del v novi pisavi (gajici) so Prešernove Poezije, ki so izšle leta 1847. Gajico uporabljamo še danes. O iskanju različnih možnih rešitev glede pisave priča tudi Prešernov sonet o kaši.

Zaradi težnje po poenotenju slovenskega knjižnega jezika so se spremenile nekatere oblike besed: npr. z medvedam → z medvedom, narlepši → najlepši, gledališe → gledališče, tiga → tega.

Sicer pa je Prešeren želel s svojimi pesnitvami dokazati, da je slovenski jezik dovolj razvit za pisanje visoke literature.

Na začetku 20. stoletja je bil slovenski knjižni jezik že skoraj popolnoma določen in opisan. Izšlo je več slovnice in slovarjev. Med najpomembnejšimi so Slovenska slovnica znanega jezikoslovca Jožeta Toporišiča (1976), Slovar slovenskega knjižnega jezika (1. izdaja v petih zvezkih 1970–1991) in Slovenski pravopis (2001). Seveda pa se slovenski jezik še danes nenehno razvija in spreminja.

2.1.2 Slovenci v Avstriji

»Slovenci so v Republiki Avstriji avtohtona narodna skupnost. V Avstrijski državni pogodbi so opredeljeni kot narodna manjšina, v relevantni avstrijski zakonodaji pa kot narodna skupnost. Slovenci v Avstriji tradicionalno živijo v dveh zveznih deželah, Koroški in Štajerski. Ocene o številu pripadnikov skupnosti se gibljejo okoli 50.000 ljudi«

(<https://www.gov.si teme/slovenci-v-avstriji/>),

2.2 Nemški jezik

»Nemški jezik spada v zahodno vejo germanskih jezikov. Z okoli 140 milijonov govorcev spada med največje svetovne jezike. Govorijo ga predvsem v Nemčiji, Avstriji, Lihtenštajnu, večjem delu Švice, Luksemburgu, na Južnem Tirolskem, v Italiji, v Opoljskem vojvodstvu (v Šleziji) na Poljskem, v vzhodnih provincah Belgije, delih Romunije ter v Alzaciji v Franciji« (<https://sl.wikipedia.org/wiki/Nemščina>).

Poleg tega, da je nemški jezik uradni jezik v večini evropskih držav, spada poleg angleškega jezika tudi med najpopularnejše germanske jezike. »Zaradi geografske bližine Slovenije, ki z naštetimi državami množično gospodarsko sodeluje, je razumljivo, da je nemščina jezik, brez katerega skorajda več ne moremo; ne doma ne v neposredni tujini« (<https://hisajezikov.si/nemski-jezik/>). »Čeprav govorijo nemško tako v Nemčiji kot v Avstriji in Švici, se njihov jezik včasih vseeno razlikuje. Avstrijci npr. mesec januar imenujejo Jänner, Nemci Januar, vozovnici pa se v Švici reče Billet, v Nemčiji pa Fahrkarte. Tudi v slovenščini najdemo kup germanizmov:

malar – pleskar, putr – maslo, štrudelj – zavitek, šocl – fant, ljubček, ahtati – paziti, nucati – potrebovati ...

Prav tako smo prevzeli veliko nemških pregovorov, med njimi: Alte Liebe rostet nicht – Stara ljubezen ne zarjavi ali pa Es ist nicht alles Gold, was glänzt – Ni vse zlato, kar se sveti.« (<https://www.nemscina.si/zanimivosti/nemski-jezik/trd/>).

2.3 Dialekti - narečja

Narečja ali dialekti sodijo med neknjižne zvrsti in se govorijo predvsem po vaseh. Narečja se ločijo po glasovih, mestu naglasa besede, besedju itd. Narečja se v Sloveniji združujejo v sedem narečnih skupin.

Slovenija je zelo majhna, a zelo narečno razčlenjena država. Slovenščina spada med slovanskimi jeziki kot najbolj narečno razčlenjena država. »Narečja (dialekti) sodijo med neknjižne prostorske zvrsti in se govorijo po vaseh. Ločijo se po besedju, nekaterih glasovih in mestu naglasa v besedah. Slovenščina je med slovanskimi jeziki številčno najbolj narečno členjena, saj pozna blizu 50 narečij, ta pa se združujejo v sedem skupin: primorsko, koroško, rovtarsko, gorenjsko, dolensko, štajersko, panonsko« (<https://eucbeniki.sio.si/slo1/2181/index2.html>). Veliko slovenskih narečij je posledica

izseljevanja/naseljevanja slovenskega prostora z dveh strani. Besede med narečji so lahko zelo različne in včasih enakopomenk sploh ne bi razumeli. »Narečja so tista, ki poudarijo posebnost naše dežele. Majhna, a bogata z narečji« (<https://www.leemeta.si/blog/jezikovne-dileme/slovenska-narecja/slovenska-narecja-in-narecne-skupine>).

2.3.1 Nastanek narečij

»Slovenski prostor se je v preteklosti delil na dežele, ki so ostanek administrativne delitve nekdanje Avstrije in kasneje Avstro-Ogrske, in sicer na Štajersko, Koroško, Kranjsko (Gorenjsko, Notranjsko, Dolenjsko), Goriško, Istro in Trst – to je bil avstrijski del cesarstva, Prekmurje pa je pripadalo ogrskemu delu. Ta delitev je med ljudmi še danes močno zakoreninjena. Našteta imena dežel so upoštevana pri poimenovanju narečnih skupin, kljub temu da se njihove meje ne pokrivajo z deželnimi mejami v geografskem smislu. Drugi slovanski jeziki imajo narečne skupine razdeljene po geografskem smislu: vzhod, zahod, sever, jug« (<https://www.narecna-bera.si/koroska-narecja/slovenska-narecja>).

»Brižinski spomeniki, ki so nastali med letoma 972 in 1039 ter veljajo za najstarejše ohranjene zapise v slovenščini, še nimajo narečnih značilnosti. V Rateškem/Celovškem rokopisu (14. stoletje) in Stiškem rokopisu (15. stoletje) pa so zapisane besede, ki dokazujejo, da je bil jezik v tem času že narečno členjen« (<https://slovenia.si/sl/to-je-slovenija/narecja-bogatijo-slovenski-jezik/>). Na nastanek narečij je vplivalo mnogo dejavnikov. Geografske ovire, pripadnost faram, prometne poti, soseščina drugih jezikov. V preteklosti ljudje niso pogosto prehajali čez visoka gorovja in hribe, tudi niso vsak dan odhajali v mesta in niso imeli rednih stikov s prebivalci drugih območij, ampak so ostajali v svojih farah in ustvarjali jezikovne skupnosti, ki so bile drugačne od sosednjih. Tako se je začel slovenski jezik po slovenski deželi razlikovati in je pridobil nova narečja. Narečja, ki mejijo na sosednje jezike, so prevzela precej njihovih besed. Tako danes poznamo mnogo narečij. V panonskih narečjih v Prekmurju oziroma ob meji z Madžarsko je veliko prevzetih besed iz madžarščine, v primorskih narečjih se uporabljajo italijanizmi, v štajerskih in panonskih **germanizmi**, dolenjska narečja pa imajo več hrvaticizmov kakor druga narečja.

2.4 Kaj so germanizmi?

Izposojenka je beseda ali fraza izposojena iz drugega jezika. Posojenka je prilagojena v črkovanju in intonaciji ciljnega jezika. Izenačena je v izgovorjavi in pregibu. Germanizmi so jezikovne prvine, prevzete iz nemškega jezika. Germanizem je nemška beseda, ki je bila integrirana v drug jezik kot izposojenka ali tujka ali slovnična značilnost nemščine, ki je bila sprejeta v drug jezik. V slovenskem jeziku so germanizmi eden najpomembnejših dokazov o slovensko-nemških kulturnih odnosih. »Vsako narečje pa ima seveda svojo različico. Zato se germanizmi med seboj razlikujejo in se morda s katerim od zgoraj navedenim ne boste popolnoma strinjali« (<http://www.delingua.si/blog/splosno/germanizmi-nemscina-z-nami-ze-od-malih-nog>).

»Germanizmi so posledica jezikovnega vplivanja nemščine na slovenščino, ki je trajalo neprekinjeno več kot tisoč let, vse do prve svetovne vojne s ponovnimi poskusi načrtne germanizacije tudi v času druge svetovne vojne. Ves čas pa je severna jezikovna meja ohranjala fizični stik med obema jezikoma, ki ni bil nikoli prekinjen« (Stramljič Breznik 2004). »Germanizmi kot tip prevzetega izrazja so bili v slovenistiki pogosto omenjani kot prvine narečja ali pogovornega jezika, posebej natančno pa so bili besedni germanizmi« (Toporišč 1988: 109–119) oz. nemške izposojenke obdelane tudi pri Trubarju.

2.5 Zgodovina jezika

Nemški jezik je stoletja vplival na slovenskega prek stika prebivalcev, šolstva, prek vojske in uradništva, ki je oboje poslovalo nemško. Slovenci so se upirali s slovenjenjem in raznemčevanjem, odločilen prelom pa je bil leta 1918, ko so Slovenci dobili skupaj s Srbi in Hrvati lastno državo. Vplivi nemške jezikovne skupnosti so bili tudi pozitivni. Nemci so podprli naše protestante, nemški jezik je do neke mere na slovenskega vplival tudi na pisavo, delno na oblikoslovje in nekaj na besedotvorje.

Nemščina pa je slovenščino nadomeščala tudi v 17. in 18. stoletju že v skoraj vseh družbenih in višjih družabnih zborih, vse do prelomnega leta 1918, ko so Slovenci izpod Avstro-Ogrske oblasti prešli v novo državo Srbov, Hrvatov in Slovencev. Vpliv nemščine na slovenščino pa se je začel že v 8. stoletju, ko so prišli Slovenci pod bavarsko oblast.

Nemščina je bila že v času svoje prevlade posredovalka večine funkcijsko-zvrstnih besedil in zelo pogosto zgled za tvorbo novih besed, besednih zvez in stavkov, zgled pa je bila tudi v

pravopisu ločil. Uporabljali so jo uradniki, izobraženci, govorila se je v tako imenovanih visokih družbenih krogih. Nemščina je bila tudi jezik, ki je dala slovenščini veliko besed, očitnejši germanizmi pa so bili iz knjižnega jezika izločeni, a jih v vsakdanjem pogovoru uporabljamo še danes.

2.6 Mariborski pogovorni jezik

Maribor, drugo največje mesto v Sloveniji, je gospodarsko, kulturno, izobraževalno in znanstvenoraziskovalno središče severovzhodne Slovenije. Nastalo je na stičišču petih naravnogeografskih enot: Slovenskih goric, Dravske doline, Kozjaka, Pohorja in Dravskega polja. Staro mestno jedro je nastalo na Mariborski ravnini, in sicer na levem bregu reke Drave. V 19. in 20. stoletju se je začelo širiti proti vznožju Slovenskih goric na drugi strani Drave proti obronkom Pohorja. Pred 1. svetovno vojno so se nasprotja med meniškimi nacionalističnim meščanstvom in Slovenci zaostila. Nemci so konec 19. stoletja ustanovili Schulverein, ki naj bi ob pomoči šolstva izvajal germanizacijo.

Mesto Maribor je središče severnoštajrskega pokrajinskega pogovornega jezika. Zinka Zorko je ugotavljala, da se je mariborski pogovorni jezik oblikoval predvsem na neposrednem stičišču štajrske in panonske narečne skupine, opazen pa je tudi vpliv v koroškega narečja, ki ima vpliv predvsem v Selnici in v Rušah.

3 DRUŽBENA ODGOVORNOST

Germanizmi so značilni predvsem za štajersko območje, najbolj izraziti so v obmejnih krajih, ki mejijo na Avstrijo. S svojo raziskovalno nalogo bi želela pripomoči k zavedanju posebnosti našega narečja, kajti tudi to je naša jezikovna dediščina. Predvsem v današnjem času, ko je velik vdor angleškega jezika v slovenski jezik, bi želela, da se mladi še posebej zavedamo lepote narečij ter se jih ne sramujemo, temveč jih spoštujemo in ohranjamo.

Moji starši so iz obmejnih krajev, zato sem tudi sama želela podrobneje preučiti govorico, ki jo govorijo, prav tako tudi moji stari starši. Z raziskovalno nalogo sem spoznala, da germanizmi v govorici mojih staršev v primerjavi s starimi starši in prastarši izginjajo. Dobila sem občutek, da se narečja pogosto sramujemo in se nam mladim zdi bolj modno uporabljati angleške izraze. Seveda pa je pomembno, da ohranimo naš slovenski, knjižni jezik in se ga zavedamo. Smo majhna dežela in če naš jezik preplavijo tujke, predvsem anglizmi, potem bi to negativno vplivalo na ohranitev slovenščine.

4 RAZISKOVALNI DEL

4.1 Hipoteze

HIPOTEZA 1: Osnovnošolci uporabljajo manj germanizmov kot starejši, stari od 50 do 70 let.

HIPOTEZA 2: Večine germanizmov ljudje ne poznajo.

HIPOTEZA 3: Učenci, osnovnošolci, poznajo nemško popačenko, vendar zanjo ne poznajo slovenske knjižne besede.

HIPOTEZA 4: Ljudje v splošnem pogovornem jeziku uporabljajo veliko germanizmov.

HIPOTEZA 5: Do germanizmov je prišlo zaradi tesnih stikov z obema jezikoma.

4.2 Vzorec

Anketirala sem ljudi vseh starostnih skupin, ki živijo na območju Kozjaka in Kamnice z okolico. Skupno število anketirancev je bilo 164, od tega 59 moških in 105 žensk. Opravila pa sem tudi 7 intervjujev z učenci osmega in devetega razreda in en intervju z red. prof. dr. Aljo Lipavic Oštir.

4.3 Metodologija

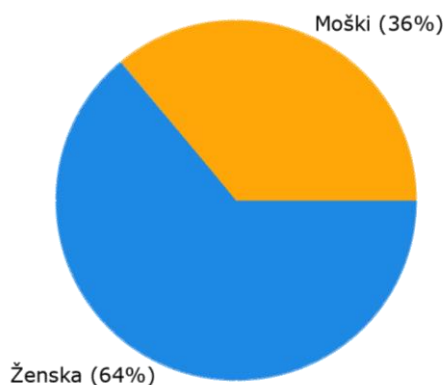
Anketiranje sem izvedla s pomočjo spletnega sistema Ika v mesecu decembru leta 2022. V sistem sem vnesla vprašanja in možne odgovore. Zastavila sem 51 vprašanj – germanizmov in anketiranci so morali odgovoriti ali germanizem poznajo, ga uporabljajo ali pa ga ne poznajo. V začetku anketnega vprašalnika sem postavila 3 dodatna vprašanja o spolu, starostni skupini anketiranca ter njegovem kraju bivanja.

Anketni vprašalnik je v prilogi 1. Rezultate ankete sem obdelala s pomočjo istega sistema kot anketiranje. Izvedla pa sem tudi 7 intervjujev, enega z prof. dr. Aljo Lipavic Oštir in drugih 6 z učenci naše šole.

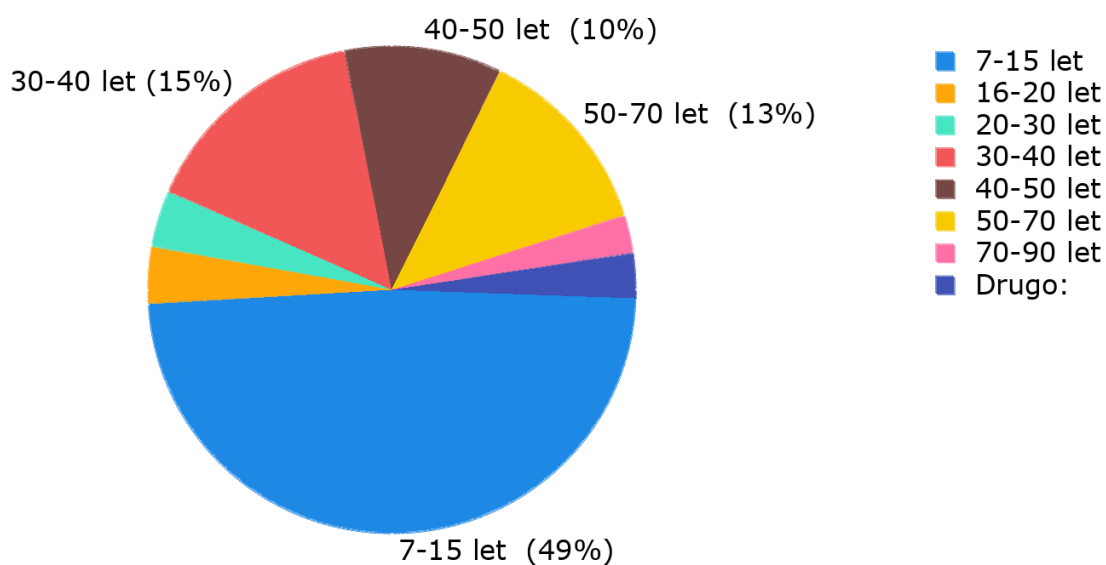
5 ANALIZA ANKET IN REZULTATI

Graf 1: spol

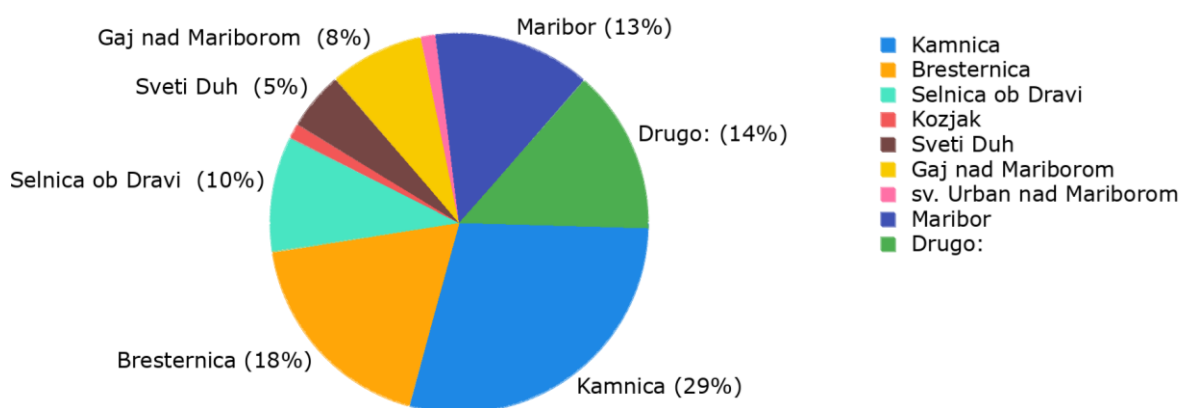
V raziskovalni nalogi je sodelovalo 36 % moških in 64 % žensk.

Graf 2: Starostne skupine

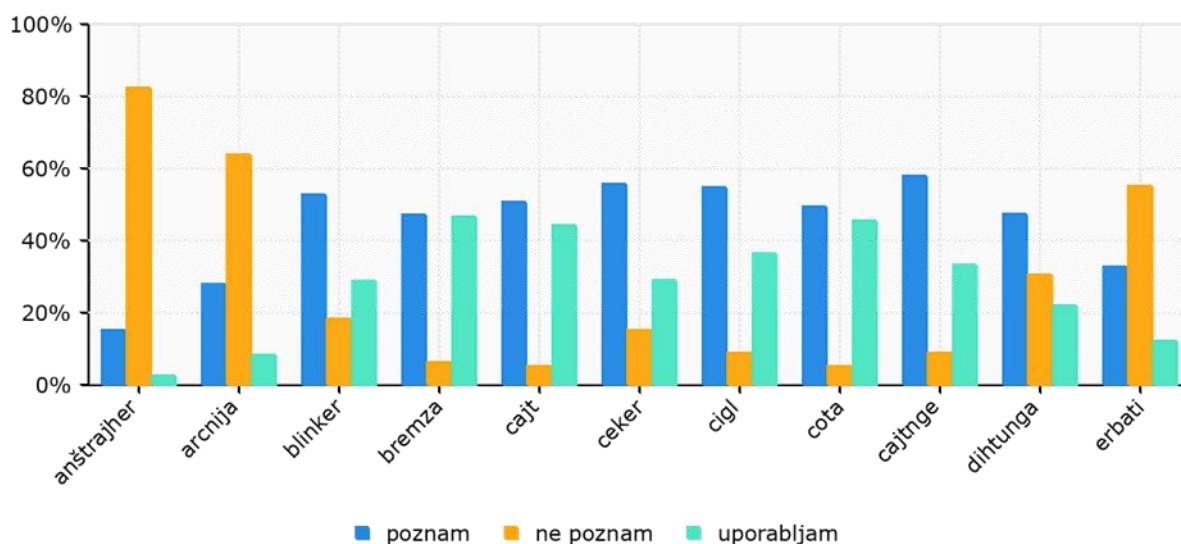
Največ anketirancev je bilo starih med 7 in 15 let – kar 49 %. Anketo so rešili tudi ostali, 15 % je bilo starih med 30 in 40 let, od 50 do 70 let je bilo 13 % anketirancev, anketirancev starih od 40 do 50 let je bilo 10 %, med 16 in 20 let 4 %, med 20 in 30 tudi 4 %, med 70 in 90 let 2 % in pod drugo le 3 %.

Graf 3: Kraj bivanja

Največ anketirancev je na to vprašanje odgovorilo, da imajo stalno prebivališče v Kamnici – 29 % anketirancev. 18 % anketirancev prihaja iz Bresternice, 13 % pa iz Maribora. 10 % anketirancev prihaja iz Selnice ob Dravi, 8 % iz Gaja nad Mariborom, 5 % iz Svetega Duha. Le nekaj je tistih, ki imajo stalno prebivališče na Kozjaku in na Sv. Urbanu nad Mariborom. 14 % anketirancev pa je pri vprašanju o kraju bivanja odgovorilo z drugo.

Graf 4: Tabela germanizmov 1

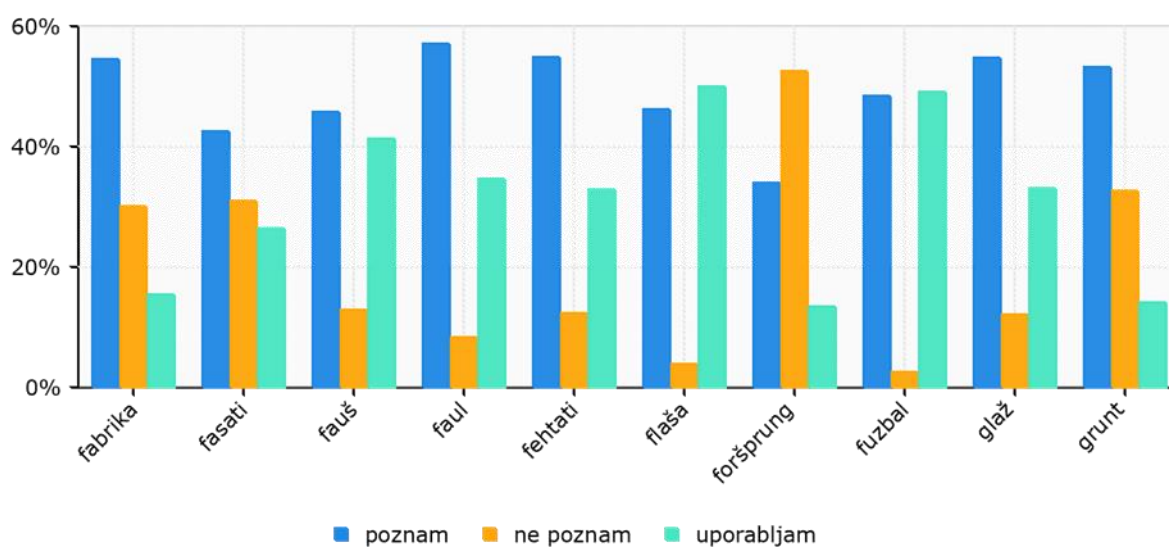

V tabeli so morali anketiranci ob vsakem germanizmu obkrožiti en odgovor: ali germanizem poznajo, ga ne poznajo, ali pa ga uporabljajo v vsakdanjem življenju.

Pri prvi besedi »**anštrajher**« jih je kar 82 % odgovorilo, da besede anštrajher ne poznajo, v 15 % poznajo in le 3 % vseh anketirancev besedo uporabljajo. Naslednja beseda je bila »**arcniija**«

in tukaj so se odgovorili delno ponovili. 64 % besede ni poznalo, 28 % anketirancev je besedo poznalo in 13 % anketirancev besedo uporablja. Germanizem »**blinker**« 53 % pozna, 29 % ga uporablja in 18 % ga ne pozna. Pri naslednjem primeru »**bremza**«, 47 % anketirancev germanizem pozna in isto 47 % germanizem uporablja, le 6 % anketirancev je bilo tistih, ki germanizma ne poznajo. Naslednji germanizem »**cajt**« v 51 % poznajo, 44 % ga uporablja in 5 % ga ne pozna. »**Ceker**« 56 % anketirancev pozna, 29 % uporablja in 15 % ne uporablja. Pri primeru »**cigl**« 55 % germanizem pozna, 36 % uporablja in 9 % ne pozna. Germanizem »**cota**« 49 % pozna, 46 % uporablja in 5 % ne pozna. Germanizem »**cajtng**« 58 % pozna, 33 % uporablja in 8 % ne pozna. Pri primeru »**dihtunga**« se je izkazalo, da 47 % germanizem pozna, 31 % ne pozna in 22 % uporablja. In še podatki za zadnji germanizem v tej tabeli »**erbati**«: 55 % anketirancev je odgovorilo, da germanizma ne poznajo, 33 % anketirancev ga pozna in le 12 % anketirancev germanizem uporablja.

Graf 5: Tabela germanizmov 2

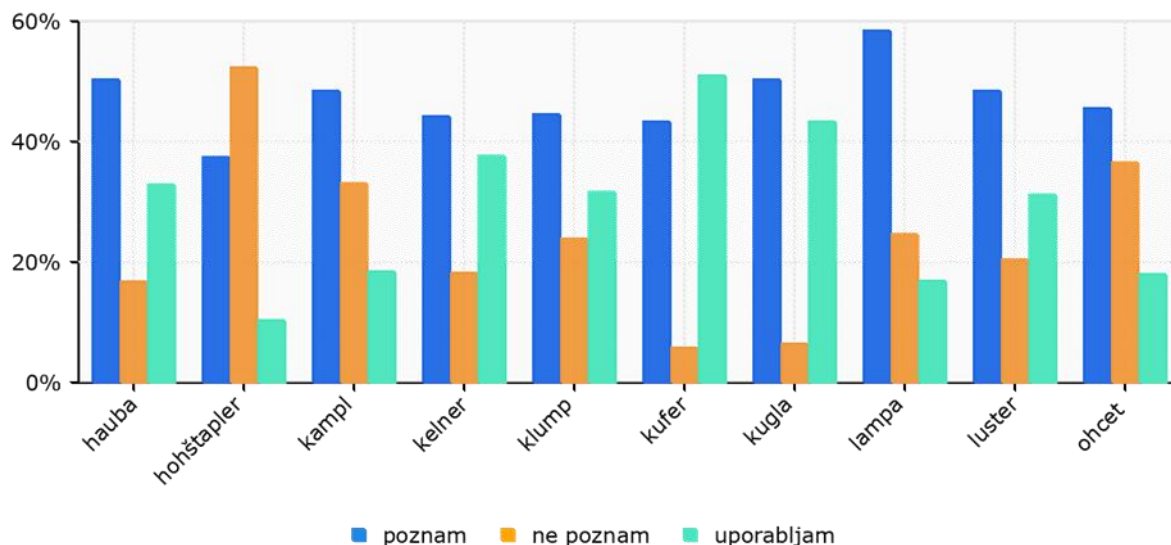

V drugi tabeli so bili germanizmi, ki se začnejo s črko *f* in *g*. V vsaki tabeli, razen zadnji, je 10 germanizmov, ki si sledijo po začetni črki – abecednem redu. Besede v drugem grafu so po večini poznali ali jih uporabljali. Le nekaj je bilo tistih, ki germanizma niso poznali.

Germanizem »fabrika« v 54 % poznajo, v 30 % ne poznajo in 15 % ga uporablja. »**Fasati**« 43 % germanizem pozna, 31 % ne pozna, 26 % ga uporablja. »**Fauš**« 46 % pozna, 41 % ga uporablja, 13 % ne pozna tega germanizma. »**Faul**« 57 % anketirancev pozna, 35 % ga uporablja in 8 % ga ne pozna. »**Fehtati**« 55 % pozna germanizem, 33 % ga uporablja in 12 % ne pozna tega germanizma. »**Flaša**« 50 % uporablja germanizem, 46 % ga pozna in 4 % ne pozna. »**Foršprung**« 53 % ne pozna germanizma, 34 % pozna germanizem in 13 % anketirancev

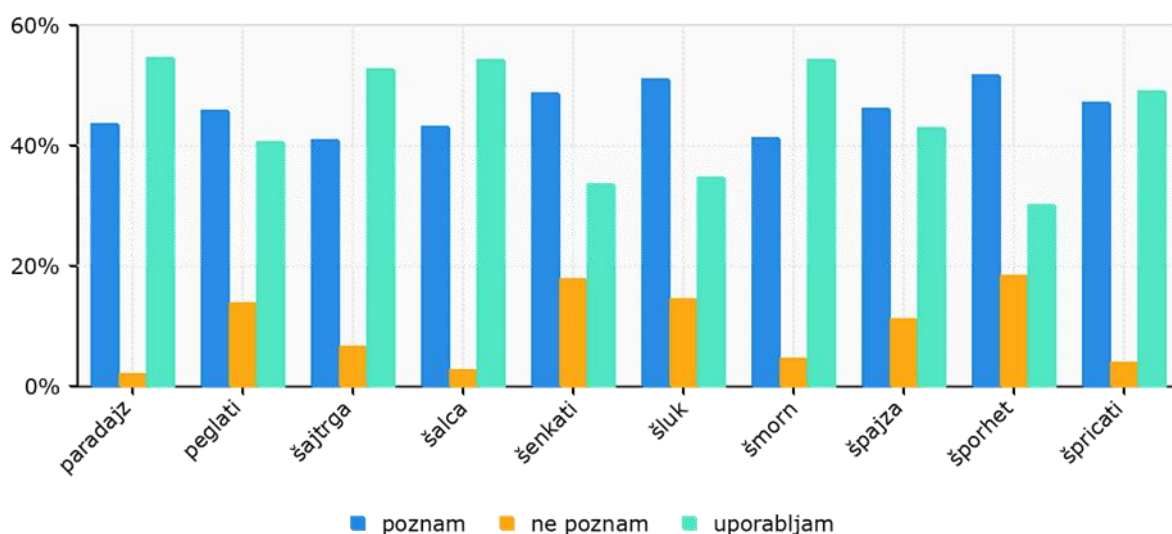
uporablja germanizem. »**Fuzbal**« 49 % uporablja germanizem, 48 % pozna ta germanizem in le 3 % anketirancev ne poznajo tega germanizma. »**Glaž**« 55 % anketirancev pozna germanizem, 33 % anketirancev ne pozna germanizma in le 14 % uporablja germanizem. »**Grunt**« 53 % anketirancev pozna germanizem, 33 % ne pozna germanizma in le 14 % anketirancev ta germanizem tudi uporablja.

Graf 6: Tabela germanizmov 3

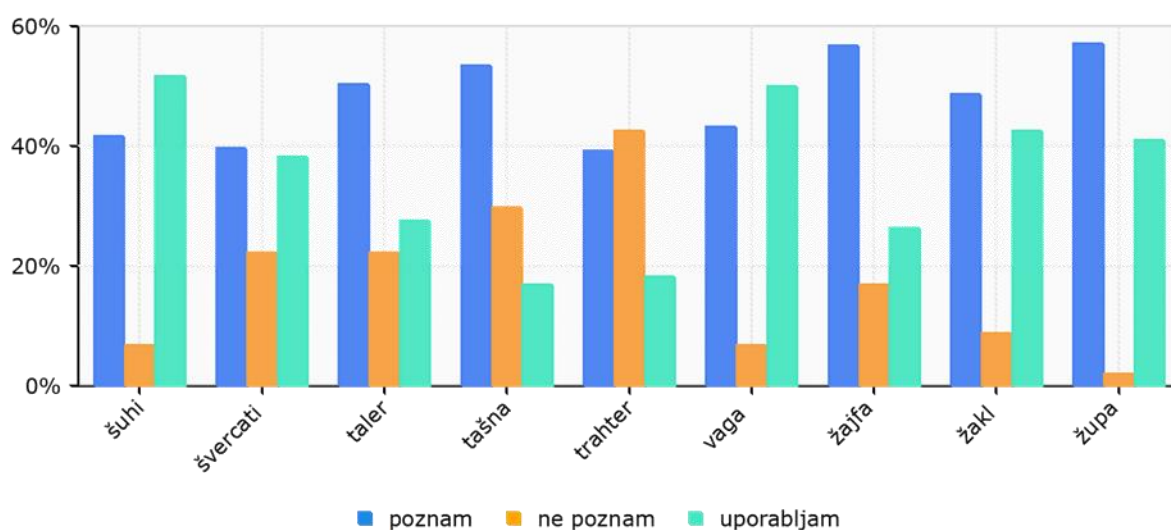
V tretjem grafu anketiranci večino besed poznajo ali pa jih uporabljajo. Na prvi germanizem »**hauba**« jih je 50 % odgovorilo, da germanizem poznajo, 33 %, da ga uporabljajo in 17 %, da ga ne poznajo, »**hohštapler**« 52 % ne pozna, 37 % pozna in le 10 % uporablja, »**kampl**« 48 % pozna, 33 % ne pozna in 18 % uporablja, »**kelner**« 44 % pozna, 38 % uporablja in 18 % germanizma ne pozna, »**klump**« 45 % pozna, 32 % uporablja in 24 % uporablja, »**kufer**« 51 % uporablja, 43 % pozna in 6 % ne pozna, »**kugla**« 50 % pozna, 43 % uporablja in 6 % ne pozna, »**lampa**« 58 % pozna, 25 % ne pozna in 17 % uporablja, »**luster**« 46 % pozna, 31 % uporablja in 20 % ne pozna, »**ohcet**« 46 % pozna, 37 % ne pozna in 18 % uporablja.

Graf 7: Tabela germanizmov 4

»**Paradajz**« 44 % pozna, 55 % uporablja in 2 % ne poznata, »**peglati**« 46 % pozna, 41 % uporablja in 14 % ne pozna, »**šajtrga**« 53 % uporablja, 41 % pozna in 6 % ne pozna, »**šalca**« 54 % uporablja, 43 % poznajo in le 3 % ne poznajo, »**šenkati**« 49 % pozna, 34 % uporablja in 18 % ne pozna, »**šluk**« 51 % pozna, 35 % uporablja, 14 % ne pozna, »**šmorn**« 54 % uporablja, 41 % pozna in 11 % ne pozna, »**špajza**« 46 % pozna, 43 % uporablja, 11 % ne poznajo, »**šporhet**« 52 % pozna, 30 % uporablja in 18 % ne pozna, »**špricati**« 49 % uporablja, 47 % pozna in 4 % ne pozna.

Graf 8: Tabela germanizmov 5

»**Šuhi**« 52% uporablja, 42% pozna in 7% ne pozna, »**švercati**« 40% pozna, 38% uporablja, 22% ne pozna, »**taler**« 50% pozna, 28% uporablja, 22% ne pozna. »**tašna**« 53% pozna, 30 %

ne pozna, 17 % uporablja, »**trahter**« 43% ne pozna, 39% pozna, 18% uporablja, »**vaga**« 50 % uporablja, 43 % pozna, 7 % ne pozna, »**žajfa**« 57 % pozna, 26 % uporablja, 17 % ne pozna, »**žakl**« 49 % ne pozna, 43 % uporablja, 8 % ne pozna ter zadnji germanizem »**župa**« 57 % pozna, uporablja jih 41 % in 2 % germanizma ne pozna.

6 INTERVJU

6.1 Intervju z učenci

1. Ali veste, kaj so germanizmi? (če je odgovor DA, potem razložite, kaj so?)

Oseba 1: Da, vem, kaj so germanizmi. So besede, ki se podobno izgovorijo v nemščini oziroma izhajajo iz nemškega jezika.

Oseba 2: Ne, ne vem, kaj so germanizmi.

Oseba 3: Da, germanizmi so iz nemščine prevzete besede, ki jih uporabljamo v vsakdanjem pogovoru.

Oseba 4: Ne, prvič slišim za besedo germanizem.

Oseba 5: Ne, ne, vem, kaj so germanizmi.

Oseba 6: Da, vem, kaj so germanizmi. Germanizmi so besede, ki jih uporabljamo, ko se pogovarjamo po »domače« in izvirajo iz nemščine.

2. Ali jih uporabljate v vsakdanjem pogovoru?

Oseba 1: Da, uporabljam jih v vsakdanjem pogovoru, predvsem doma, s sorodniki.

Oseba 2: Da, germanizme uporabljam v vsakdanjem pogovoru.

Oseba 3: Da.

Oseba 4: Da, germanizme uporabljam v vsakdanjem pogovoru.

Oseba 5: Da, germanizme uporabljam v vsakdanjem pogovoru, vendar le redko.

Oseba 6: Da, germanizme uporabljam v vsakdanjem pogovoru.

3. Ali poznate knjižni prevod za besede štala, šajtrga, firtoh, šenkati, šluk, peglati lampa, cajt, ceker, erbati?

Oseba 1: Da, poznam knjižni prevod za vseh deset besed. Štala – hlev, šajtrga – samokolnica, firtoh – predpasnik ...

Oseba 2: Da, poznam, vendar ne poznam knjižnega prevoda.

Oseba 3: Da, poznam prevod za vse besede.

Oseba 4: Da, poznam knjižni prevod za vse germanizme.

Oseba 5: Poznam knjižni prevod za besedo štala, šajtrga, šluk, peglat, lampa ter ceker, ne vem pa za ostale besede.

Oseba 6: Poznam le knjižni prevod za besedo štala, šluk, peglati, lampa, cajt in ceker. Šajtrga in firtoh vem, kaj sta, ampak ne vem knjižnega prevoda. Za ostale germanizme pa ne vem nič.

4. Ali germanizme uporabljate samo doma ali se tudi v šoli pogovarjate z germanizmi?

Oseba 1: Odvisno kdaj. V šoli se s profesorji ne pogovarjam z germanizmi, ampak se, če nam le uspe, pogovarjamo v slovenskem knjižnem jeziku. Med odmori pa se s sošolci in sošolkami velikokrat pogovarjamo kar po »domače«, torej tudi z germanizmi.

Oseba 2: Germanizme uporabljam predvsem doma in ko se pogovarjam s prijatelji.

Oseba 3: Oboje, vendar se v šoli s sošolci pogovarjam z več germanizmi kot doma.

Oseba 4: Germanizme uporabljam predvsem doma, ko se pogovarjam s starimi starši. Germanizme redkeje uporabljam v pogovoru s starši, v šoli pa se z germanizmi pogovarjam le s sošolci ali pri neuradnem pogovoru (ne pri pouku) tudi včasih z učitelji.

Oseba 5: Germanizme uporabljam predvsem v družbi sorodnikov.

Oseba 6: Germanizmov ne uporabljam pogosto. Včasih se z germanizmi pogovarjam s starimi starši.

6.2 Intervju s prof. dr. Alja Lipavc Oštir, Oddelek za germanistiko, Filozofska fakulteta, Univerza v Mariboru

1. Ali menite, da se ljudje ob izgovorjeni besedi germanizmi zavedajo, da je to germanizem?

To je odvisno od tega, ali gre za knjižni ali neknjižni germanizem. Neknjižni germanizmi so zelo stari in so sprejeti v slovenski knjižni jezik. Primer so besede: tabla, nuna, šola ... Te besede so se med dolgimi stoletji prilagodile slovenščini in jih ne začutimo več kot nemške. Pri mlajših germanizmih, ki praviloma niso del knjižnega jezika, ljudje, ki vsaj malo znajo nemško, začutijo, da gre za nemške besede. Primer: zokni, flaša, cajtni ... Seveda pa mogoče nekdo, ki ne zna nič nemško in ki tudi nemščine pogosto ne sliši, tudi teh besed ne občuti kot nemške besede.

2. Menite, da uporabljajo več germanizmov starejši ali mlajši?

Tudi o tem lahko govorim samo za primer neknjižnih germanizmov. Vse moje analize v krajih vzhodne Slovenije (Štajerska, Koroška in Prekmurje) so pokazale, da obstaja velika razlika med generacijami. Starejše generacije poznajo več neknjižnih germanizmov in jih tudi več uporabljajo. Ljudje srednjih let tudi poznajo veliko teh germanizmov in jih uporabljajo, mlajše generacije, stare neke manj kot 30 let, pa jih poznajo manj in jih tudi manj uporabljajo, številke se vrtijo okrog 60 %. Kljub temu pa ostaja vrsta neknjižnih germanizmov, ki jih dobro poznajo in pogosto uporabljajo tudi mlajše generacije. Z eno od raziskav smo dokazali, da celo otroci v vrtcih uporabljajo germanizme, kot so šmorn, štrudl, knedl. To pomeni, da neknjižni germanizmi niso neka enotna skupina – nekatere pozabljamo, nekateri pa so zelo, zelo živi!

3. Ali so germanizmi aktualni po vsej Sloveniji?

Ne, obstajajo velike razlike. Sama sem raziskovala samo na Štajerskem (do Save), Koroškem in v Prekmurju. Torej se z drugimi regijami nisem ukvarjala, vem pa, da ljudje drugje poznajo manj germanizmov, saj za posamezne besede vem, da jih drugje ne poznajo.

4. Kako je prišlo do germanizmov?

Do pojava germanizmov oz. transferja besed iz nemščine v slovenščino je prišlo zaradi tesnih stikov med tema jezikoma. Ljudje so v vsej zgodovini v deželah, kot je recimo Štajerska, dnevno slišali in tudi govorili oba jezika, kar pomeni, da so dnevno preklapljali iz enega jezika v drugega. Posledica je seveda bila, da so posamezne besede prenašali iz nemščine v slovenščino in obratno. Drug vzrok je položaj nemščine tekom zgodovine v omenjenih deželah. Te dežele so bile del Habsburške monarhije, njeno središče je bil Dunaj in novosti v družbi so praviloma prihajale ravno od tam. Predstavljajmo si, kako je na primer bilo, ko so sredi 19. stoletja izumili šporhet (šparhet, nemško Sparherd). Ta tip štedilnika se v Nemčiji imenuje Küchenhexe, v Avstriji so ga imenovali Sparherd. In ko začeli take štedilnike uporabljati v prostoru, kjer se je govorilo slovensko, so skupaj s tehnično novostjo "uvozili" tudi besedo, ki pa se je potem v izgovorjavi malo prilagodila slovenskim narečjem. Tako je tudi danes. Primer: skupaj z mobilnimi telefoni smo "uvozili" besedo hashtag in jo danes vsi uporabljamo. Lahko bi jo sicer pisali heštek, pogosto pa jo pišemo kar po angleško. Sicer smo si v Sloveniji izmislili neko slovensko besedo za hashtag – ključnik, vendar pa so take izmišljene besede nepotrebne.

Jezik je živ organizem in ljudje uporabljajo to, kar je bolj ugodno za komunikacijo. Če gremo še nazaj v Habsburško monarhijo, ugotovimo, da je imela nemščina v družbi veliko bolj ugoden položaj, kar je seveda tudi razlog za več germanizmov v slovenščini kot slovenizmov v nemščini.

5. Kateri so najbolj znani germanizmi/kateri najmanj?

To je težko reči. Moje raziskave so za Štajersko, Koroško in Prekmurje nekako pokazale, da so to naslednje besede:

Wort (Varianten)	Ort(e)
<i>auspuh</i> ‚Auspuff‘	Vurberk, Hoče,
<i>bremza</i> ‚Bremse‘	Vurberk, Lenart, Maribor A, Maribor B
<i>cajt</i> , <i>cejt</i> ‚Zeit‘	Lenart, Juršinci, Celje, Ober. Savinjatal, Hoče
<i>cajtng</i> ‚Zeitung‘	Lenart, Ober. Savinjatal
<i>cigl</i> ‚Ziegel‘	Lenart, Hoče, Maribor A
<i>cota</i> ‚Zödel‘	Maribor A, Maribor B
<i>cuker</i> ‚Zucker‘	Lenart, Ponikva, Posavje, Ober. Savinjatal, Hoče, Selnica ob Dravi
<i>deka</i> ‚Decke‘	Ponikva, Übermurgebiet
<i>ejmpar</i> , <i>ajmer</i> ‚Eimer‘	Lenart, Ober. Savinjatl
<i>fejn</i> , <i>fajn</i> ‚fein, gut‘	Lendava, Juršinci
<i>flaša</i> ‚Flasche‘	Lenart, Lendava, Ponikva, Posavje, Celje, Hoče, Maribor A, Maribor B,
<i>ferecajg</i> , <i>faracajk</i> ‚Feuerzeug‘	Lenart, Posavje
<i>frej</i> , <i>fraj</i> ‚frei‘	Juršinci, Velenje, Hoče
<i>froc</i> ‚Fratz‘	Hoče, Maribor A
<i>fuzbal</i> ‚Fußball‘	Hoče, Maribor B, Juršinci
<i>kelnar</i> , <i>kelner</i> ‚Kellner‘	Maribor A, Maribor B, Juršinci
<i>kufer</i> ‚Koffer‘	Lenart, Hoče
<i>lojtra</i> ‚Leiter‘	Lenart, Posavje, Celje, Velenje, Ober. Savinjatal, Selnica ob Dravi
<i>pleh</i> ‚Blech‘	Lenart, Hoče, Maribor A
<i>peglati</i> ‚bügel‘	Lenart, Posavje
<i>šmorn</i> ‚Schmarrn‘	Hoče, Velenje, Maribor A
<i>šparati</i> ‚sparen‘	Lenart, Vurberk, Lendava, Ober. Savinjatal, Maribor B
<i>špricati</i> ‚spritzen‘	Lendava, Maribor B
<i>šuhi</i> ‚Schuhe‘	Hoče, Lenart
<i>švic</i> , <i>švicati</i> ‚Schwitz‘	Lenart, Hoče, Maribor B
<i>vaga</i> ‚Waage‘	Vurberk, Lenart, Maribor B
<i>zokni</i> , <i>zokn</i> ‚Socke(n)‘	Hoče, Ponikva, Lenart, Ober. Savinjatal

Tabelle 5: Am besten gekannte und/oder gebrauchte SSG

Od teh so najpogostejše rabljene naslednje besede: *flaša*, *cuker*, *cajt*, *šparati*. Mogoče bi kakšne druge raziskave pokazale neke druge najpogostejše rabljene germanizme.

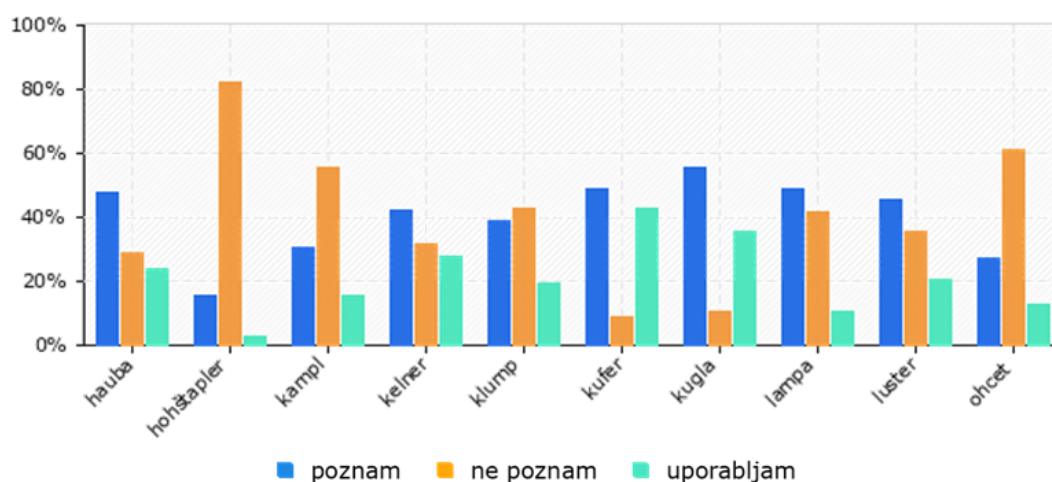
7 RAZPRAVA

7.1 Hipoteza 1

Osnovnošolci uporabljajo manj germanizmov kot starejši, stari od 50 do 70 let.

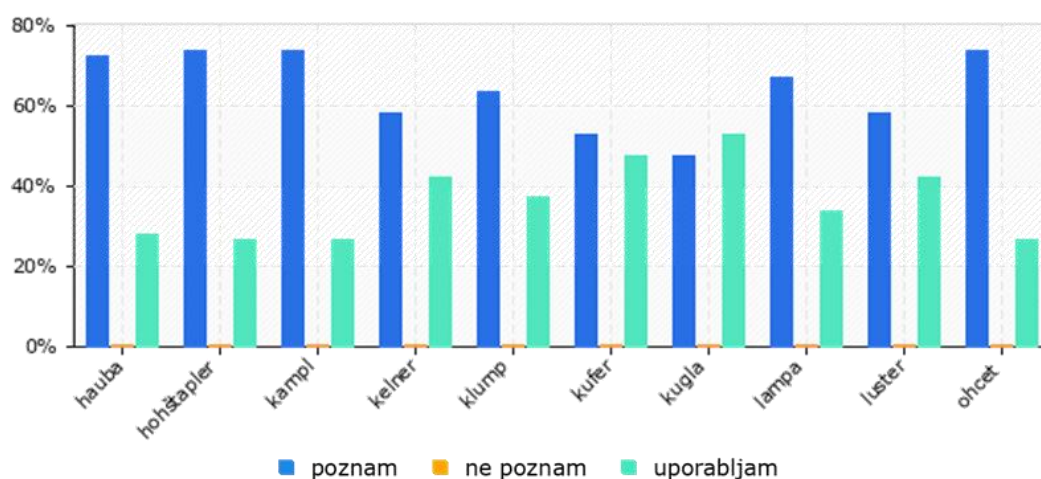
Za potrditev ali zavrnitev hipoteze sem uporabila 2 grafa. Enega iz starosti od 7 do 15 (osnovnošolci) in enega iz starosti od 50 do 70.

Graf 9: Starosti 7–15 za »tabelo germanizmov 3«

Osnovnošolci, stari od 7 do 15 let, v povprečju poznajo germanizme v 39,8 %, v 39,5 % germanizmov ne poznajo in le 20,9 % germanizme uporablja.

Graf 10: Starosti od 50 do 70 let za »tabelo germanizmov 3«

Pri starejših ljudeh, starih od 50 do 70 let, so analize pokazale, da v povprečju poznajo 64 % germanizmov, uporabljajo jih v 36 %. S temi rezultati sem hipotezo 1 **POTRDILA**.

7.2 Hipoteza 2

Učenci, osnovnošolci, poznajo nemško popačenko, vendar zanjo ne poznajo slovenske knjižne besede.

Hipotezo **ZAVRŽEM**, saj sem s pomočjo intervjuja z osmošolci in devetošolci ugotovila, da večina učencev ve za knjižni prevod besed – germanizmov.

7.3 Hipoteza 3

Ljudje se ob izgovorjeni besedi – nemška popačenka (germanizem) sploh ne zavedajo, da je to germanizem.

Hipotezo **ZAVRŽEM**, saj sem s pomočjo anket in intervjujev osmošolcev in devetošolcev ugotovila, da se v 80 % zavedajo izgovorjene besede – germanizma.

7.4 Hipoteza 4

Ljudje v splošnem pogovornem jeziku uporabljajo veliko germanizmov.

Do odgovora na 4. hipotezo sem prišla tako, da sem izračunala povprečje vseh anket. Seštela sem odstotke vseh odgovorov z uporabljam in dobila sem 1667 %, nato pa sem rezultat delila s 50 (toliko, kot je vseh germanizmov v moji anketi) in dobila sem rezultat, da v 33,34 % germanizme uporabljajo. Hipotezo **ZAVRŽEM**, saj germanizmov po rezultatih ankete anketiranci ne uporabljajo veliko.

7.5 Hipoteza 5

Do germanizmov je prišlo zaradi tesnih stikov z obema jezikoma.

Hipotezo **POTRDIM**, saj sem s pomočjo intervjuja s prof. in teoretičnega dela ugotovila, da je do germanizmov prišlo zaradi tesnega stika med Avstrijo in Slovenijo. »Do pojava germanizmov oz. transferja besed iz nemščine v slovenščino je prišlo zaradi tesnih stikov med tema jezikoma. «

8 ZAKLJUČEK

Skozi raziskovalno nalogo sem odkrila, se naučila ter predvsem raziskala veliko novega in nepričakovanega.

Najbolj so me presenetili odgovori anket. Ugotovila sem, da mladostniki ogromno germanizmov sploh več ne poznajo in, da germanizmi »iz roda v rod« izginjajo. Mladi se danes bolj poslužujemo besed, ki so privzete iz angleščine oziroma »anglizmov«, ki v pogovoru zdaj že skoraj prevladujejo.

Glavni cilj raziskovalne naloge je bil predvsem to, da raziščem ali se zavedamo pomena germanizma ob izgovorjeni besedi. Kot sem že omenila, sem ključne rezultate pridobila z anketo, nekatere hipoteze pa tudi z intervjujem. V anketi so sodelovali anketiranci različnih starostnih skupin. Tudi mladostniki so anketo zavzeto reševali. Odkrila sem, da je veliko besed, za katere sem predvidevala, da so bolj poznane, poznalo malo anketirancev (*anštrajher, erbati, fasati, hohštapler, ohcet...*).

Prav tako sem z raziskovalno nalogo želela predvsem pripomoči k temu, da bi se mladi začeli zavedati lepote narečij ter da se jih ne sramujemo temveč jih ohranjamo.

Germanizmi so del našega narečja in hkrati kulturna dediščina, kar pomeni dokaz o nemško-slovenskih kulturnih odnosih med državama (Avstrija- Slovenija).

Zelo pomembno je, da ohranimo naš slovenski jezik. Smo majhna država in če naš jezik preplavijo tujke, bi to lahko negativno vplivalo na ohranitev slovenščine.

Ob raziskovanju germanizmov se nam odpira veliko nadaljnjih možnosti za razpravo. Zanima nas lahko ali ljudje poznajo knjižni izraz za nek določen germanizem. Lahko raziskujemo tudi germanizme, ki se uporabljajo vse od Prekmurja do Koroške ob meji, naletimo lahko verjetno na različne izraze posameznega germanizma. Potem je zanimivo tudi to kateri germanizmi se uporabljajo v različnih poklicih ali bolje rečeno, panogah. Primerjamo pa lahko tudi poznavanje slovenizmov preko meje, torej na avstrijski strani.

9 VIRI IN LITERATURA

- Dr. Janez Friš: časopis za zgodovino in narodopisje
- <https://plus.cobiss.si/cobiss/adz/sl/bib/22557192>
- <https://www.dlib.si/results/?query=%27keywords=germanizmi%27&pageSize=25>
- <https://www.leemeta.si/blog/jezikovne-dileme/ali-so-germanizmi-tujke-v-slovenscini-ze-znucani>
- https://sl.m.wiktionary.org/wiki/Dodatek:Nem%C5%A1ke_izposojenke_v_sloven%C5%A1%C4%8Dini
- <https://www.nemscina.si/zanimivosti/nemski-jezik/izposojenke/>
- https://sl.m.wikipedia.org/wiki/Seznam_nem%C5%A1kih_izposojenk_v_sloven%C5%A1%C4%8Dini
- <https://www.rtv slo.si/kultura/jezikovni-spletovalec/ste-ze-opazili-da-nekoga-sravfa-brez-nenehnega-sravfanja-in-to-brez-pravega-sravfa/392615>
- <https://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-PJHG6IU Y>
- <https://www.smejse.it/slovenscina/>
- <http://www.delingua.si/blog/splosno/germanizmi-nemscina-z-nami-ze-od-malih-nog>
- <https://www.leemeta.si/blog/jezikovne-dileme/slovenska-narecja/slovenska-narecja-in-narecne-skupine>
- <https://www.narecna-bera.si/koroska-narecja/slovenska-narecja>
- <https://slovenia.si/sl/to-je-slovenija/narecja-bogatijo-slovenski-jezik/>

10 PRILOGE

10.1 Anketni vprašalnik

Pozdravljeni. Pripravljam raziskovalno nalogo z naslovom germanizmi na območju Kozjaka ter Kamnica z okolico. Namen moje raziskovalne naloge je odkriti ali se ljudje zavedajo pomena germanizmov, ki jih uporabljamo v vsakdanjem življenju. Vaše sodelovanje je za raziskavo ključno, saj lahko le tako pridem do rezultatov.

Anketa je anonimna, za reševanje pa boste potrebovali okoli 3 minute. Zbrani podatki bodo obravnavani strogo zaupno in analizirani prav tako (nikakor na ravni odgovorov posameznika).

Za vaše sodelovanje se vam prijazno zahvaljujem.

Q2 - Spol

- ☐ Moški
- ☐ Ženska

Q3 - Starostna skupina od :

- ☐ 7-15 let
- ☐ 16-20 let
- ☐ 20-30 let
- ☐ 30-40 let
- ☐ 40-50 let
- ☐ 50-70 let
- ☐ 70-90 let
- ☐ Drugo:

Q4 - Kraj bivanja:

- ☐ Kamnica
- ☐ Bresternica
- ☐ Selnica ob Dravi
- ☐ Kozjak
- ☐ Sveti Duh
- ☐ Gaj nad Mariborom
- ☐ Sv. Urban nad Mariborom
- ☐ Maribor
- ☐ Drugo:

Q5 – Označi v tabeli, če uporabljaš, poznaš ali ne poznaš navedene besede

	poznam	ne poznam	uporabljam
anštrajher	☐	☐	☐
arcnija	☐	☐	☐
blinker	☐	☐	☐
bremza	☐	☐	☐
cajt	☐	☐	☐
ceker	☐	☐	☐
cigl	☐	☐	☐
cota	☐	☐	☐
cajtng	☐	☐	☐
dihtunga	☐	☐	☐
erbat	☐	☐	☐

Q6 - Označi v tabeli, če uporabljaš, poznaš ali ne poznaš navedene besede

	poznam	ne poznam	uporabljam
fabrika	☐	☐	☐
fasati	☐	☐	☐
fauš	☐	☐	☐
faul	☐	☐	☐
fehtati	☐	☐	☐
flaša	☐	☐	☐
foršprung	☐	☐	☐
fuzbal	☐	☐	☐
glaž	☐	☐	☐
grunt	☐	☐	☐

Q7 - Označi v tabeli, če uporabljaš, poznaš ali ne poznaš navedene besede

	poznam	ne poznam	uporabljam
hauba	☐	☐	☐
hohštapler	☐	☐	☐
kampl	☐	☐	☐
kelner	☐	☐	☐
klump	☐	☐	☐
kufer	☐	☐	☐
kugla	☐	☐	☐
lampa	☐	☐	☐
luster	☐	☐	☐
ohcet	☐	☐	☐

Q8 - Označi v tabeli, če uporabljaš, poznaš ali ne poznaš navedene besede

	poznam	ne poznam	uporabljam
paradajz	☐	☐	☐
peglati	☐	☐	☐
šajtrga	☐	☐	☐
šalca	☐	☐	☐
šenkati	☐	☐	☐
šluk	☐	☐	☐
šmorn	☐	☐	☐
špajza	☐	☐	☐
šporhet	☐	☐	☐
špricati	☐	☐	☐

Q9 - Označi v tabeli, če uporabljaš, poznaš ali ne poznaš navedene besede

	poznam	ne poznam	uporabljam
šuhi	☐	☐	☐
švercati	☐	☐	☐
taler	☐	☐	☐
tašna	☐	☐	☐
trahter	☐	☐	☐
vaga	☐	☐	☐
žajfa	☐	☐	☐
žakl	☐	☐	☐
župa	☐	☐	☐

Q10 - Odgovorili ste na vsa vprašanja v tej anketi. Hvala za sodelovanje!